

Složenie orchestra je síce bachovské, ale miestami badať ruku upravovateľa.

Tretia suita D-dur je najpopulárnejšia svojím Andante, známym pod menom »Air«. Predohra začína ťažkým pohybom dôstojného rázu.

K zvýrazneniu dôstojnosti používa Bach okrem sláčikového orchestra, štyroch hoboí a troch trubiek. Po úvode dominuje živá fuga a po nej sa navráti pomalý úvod. V nasledujúcom Air uchvacuje melódiu hraná husľami. Až po Air nastupujú vlastné tance suity.

Brandenburské koncerty:

Bach bol v r. 1708 — 1717 koncertným majstrom kniežacej kapely vo Weimare. Okrem toho bol známym cembalistom a organistom. Jeho slávny „zápas“ s francúzskym klaviristom Marchandom, pri ktorom Marchand od strachu pred Bachovým ume- ním radšej ušiel z mesta, bol pre Bacha dôležitý tým, že knieža z Anhalt-Cöthen ho ihneď angažoval za prvého kapelníka do svojej kapely. Tu sa soznámil s brandenburským kniežaťom Christiánom Ludwikom. Na jeho objednávku složil Bach šesť koncertov pre orchester. Až po 100 rokoch sa tieto noty, písané veľmi úhladne, našli úplne nepoužité. Knieža sa do not ani ne- pozrelo a koncerty vôbec nedalo previesť.

Koncerty sú stavané podľa vzoru „concerta grosso“, pesto- vaného v XVII. storočí v Taliansku Vivaldim a Corellim. Stavebný materiál týchto koncertov nebudoval na jednej alebo dvoch té- mach, ale nechával voľne plynúť myšlienky, ktoré prichádzaly z jednej predstavy: hudba nech znie širokým prúdom, každý nástroj nech si povie svoje. V každom koncerte vystupuje malá koncertantná skupina. V jednom „violino piccolo“, v inom trúbka, flauta, hoboja, husle, v ďalšom tri skupiny huslí, viol, čiel.

Všetky koncerty sa vyznačujú jedinečnosťou hudobného obsahu a predstavujú vrchol Bachovej orchestrálnej hudby.

Pôvodne programovaný Brandenburský koncert B-dur pre violy, violoncellá, kontrabas a cembalo nemôžno uskutočniť pre onemocnenie jedného člena.

44
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

IX. KONCERT KOMORNÉHO ORCHESTRA

Z PRÍLEŽITOSTI 200. VÝROČIA SMRTI

J. S. BACHA (1750 - 1950)

BRATISLAVA, 4. MÁJA 1950.

PROGRAM:

Skladby Johanna Sebastiana Bacha:

1. Suita g — moll
Grave. Allegro — Sarabanda — Courante — Bourrée
Gigue
2. Brandeburský koncert D — dur
pre flautu, husle, cembalo a sláčikový orchester
Allegro — Affettuoso — Allegro
3. Chromatická fantázia a fuga pre klavír
4. Suita D — dur pre sláčiky, 4 hoboje a 3 trúbky
Ouverture — Air — Gavotte I. II. — Bourrée —
Gigue

Diriguje: VÁCLAV TALICH

Sólisti: Jela Hodžová, klavír,
Vladislav Brunner, flauta,
Mikuláš Jelinek, husle

Keď je reč o Bachovej hudbe, často počujeme výroky „To je bezvýrazná, jednotvárná hudba“. „Tá hudba nemá citu“, „Bach je pre mňa ťažký“. Čím je to, že Bachova hudba - v najnovšej dobe tak mnoho pestovaná - nenachádza vzťahu k dnešnému posluchačovi? Naproti tomu veľká väčšina hudobníkov Bacha obdivuje a hovorí, že je to najdokonalejšia hudba. Ako Beethovenova hudba spočíva na jej všeludskom určení, tak v Bachovej črtá sa hĺbka myšlienok, neochvejná vyrovnanosť a logika. Aby sme rozumeli Bachovej a vôbec hudbe jeho doby, treba si osvojiť znalosť výrazových protriedkov doby a vhlbiť sa do jej ducha. Štýlove je Bachova hudba verným obrazom barokového vkusu. Je v nej i niečo viac: slučuje sa v nej výsostným spôsobom majstrovstvo predchádzajúcich epôch, v nej vrcholí vývoj polyfonnej hudby.

Výraz nesmiernej logiky a prirodzenosti, ovládaný vnútornou, prapôvodnou silou génia, dáva jeho hudbe hodnotu pretrvávajúcu viaceré generácie.

Z veľkého bohatstva Bachovho diela uvádzame len najpodstatnejšie. Celé dielo v súbornom vydaní má 59 mohutných sväzkov: 24 prelúdií a fúg pre temperovaný klavír, suity, toccaty, prelúdiá pre klavír, organové skladby, šesť brandeburských koncertov a štyri suity pre orchester, šesť sonát pre sólové husle a šesť pre violoncello, Goldbergove variácie pre klavír, motetta a kantáty pre sbory, sóla s orchestrom, Matúšove a Jánove pašie, omša h-moll, hudobná obeť, umenie fugy. Množstvo skladieb sa nezachovalo.

Suity pre orchester:

Suity boli v dobe baroknej hudbou úžitkovou, »tanečnou«. Bach napísal štyri suity, každú pre iné nástrojové obsadenie. Rukopisy sa nezachovali a len vďaka ich obľúbenosti ostali rôzne opisy. Ako aktívny člen spoločnosti - hoci skladateľ cirkevnej hudby - nevyhýbal sa Bach písaniu hudby pre dobovú potrebu. Smrťou Bachovou končila epocha baroka, tak i jeho suity zmenou »spoločenskej módy« a tanečných foriem stratili svoju úžitkovú aktuálnosť. Až sto rokov po jeho smrti boli tieto suity objavené a znova uvedené do života, pričom sa zistila ich jedinečná hudobná hodnota.

Suitu g-moll zostavil a zinsumentoval skladateľ Reger z rôznych Bachových klavírných skladieb.